

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednino in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semenskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dar, izvzemši nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 123.

V Ljubljani, v torek, 2. junija 1903.

Letnik XXXI.

Štajerski Slovenci za Hrvate.

Vesti, ki dohajajo dan na dan iz Hrvatske, slikajoče nam gigantsko borbo celega naroda za svoj obstanek, vzbujajo pozornost celega sveta.

Ta borba vzbuditi pa mora posebno v naših prsih krepak odmev. Ene in iste krvi smo, radost hrvatskega naroda je naša radost, njih bolelost naša bolelost, njih junaki naši junaki.

Zato mora priti tudi pri nas do manifestacij, ki so glasen protest zoper krivice in grozovitosti, ki se godé Hrvatoma. Mogočim manifestacijam kranjskih in primorskih Slovencev pridružili so se sedaj tudi štajerski Slovenci. V središču slovenskega Štajerja, v Celju, vršil se je včeraj v ta namen ljudski shod.

Kljub slabemu vremenu zbrala se je na posestvu grajščaka Sušnika tik Celja ogromna množica slovenskega občinstva. Udeležnikov cenili smo na 4 do 5000. Zastopani so bili vsi slojevi. Nad obsežno tribino, namenjeno vodstvu shoda, plapolale so mogočne zastave: hrvatska in slovenska, kot tretja pa črna zastava, zastava žalosti. Shod otvoril je narodni prvoborilec dr. Josip Serbec, pozdravljajoč v prvi vrsti navzoče slovenske poslance, ki naj spoznajo na tem shodu voljo naroda, in duhovnike kot probujitelje narodne zavesti in prve učitelje naroda; potem vse obrtnike in uradnike, ki kljub težavam izvajajo v svojo odločnostjo nazaj potujčene trge in mesta; dijake, ki branijo idejo sloge in ki držijo v rokah našo bodočnost, kmeti, ki je čuval in nam ohranil slovenski jezik, može in žene delavskega stanu, najprisrčnejše pa došle brate Hrvate, ki se naj prepričajo o naši ljubezni do bratskega naroda, in ki naj vidijo našo ogorčenost nad udarci, ki jim jih zadaja azijski rod, in da delimo z njimi radost in nesrečo.

Predstavljajoč shodu vladnega komisarja pl. Lehmana odda besedo prvemu govorniku deželnemu poslanecu gosp. dr. Hrašovcu, ki je govoril: Nad nami visi črna zastava. Žalost nas je klicala in prišli smo, da damo duška žalosti. Ne visi zastoj črna zastava, prepričani ste lahko, da le v najskrajnejši sili se skliče ljudstvo, da pove svoje mnenje in pove svoje tožbe. — Črna zastava nas kliče, da se pridružimo bratskemu dičnemu rodu v njegovi nesreči.

Nas druži s Hrvatoma starodavna zgodovina. Vsak čuti z onim, ki je zatiran, tem bolj, če je to naš brat. Da bote razumeli to nesrečo, posežimo v zgodovino tega junaškega naroda.

Govornik razmotriva nato zgodovino slavne Hrvatske, trojedine kraljevine. Spominja se potem posebno, da ko so se Hrvati morali udati, so vendar dobili obljubo, da bodo njih prava varovana. Vendar kmalu se je predrznil ogrski narod, ki nima družega prijatelja nego k veščemu Turku, zapovedati Hrvatoma, da morajo v 6 letih se priučiti mažarskemu jeziku, ki nima nikjer zaslombe. Le hrvatski kralj sam je takrat ubranil Hrvate pred ogrskimi nasilstvom. Burni kliči: »Živijo kralji!«

Kako ljubezen so Hrvati izkazali vladarju leta 1848, je znano iz zgodovine. Kdo je takrat premagal uporne ogrske čete, kdo jim tilnik uklonil? (»Slava Jelačiću!«) Velik delež zasluge, da se je Avstrija takrat rešila, gre Hrvatoma.

A kako se to vrača?

Tisto nesrečno avstrijsko modrovanje ustvarilo je na ljubo Nemcem in Mažarom Cis in Trans. S tem se je razbila slovenska državna večina. Na eni strani dobili so večino Nemci, na drugi Mažari. Skupno ostalo je v prvi vrsti le vojaštvo. A tudi sedaj se Hrvati niso udali, in prišlo je do pogodbe z Ogrsko. Ogrji priznali so Hrvatoma jednako-

pravnost. — Na Hrvatskem naj velja hrvatski jezik ne le za lastne, ampak tudi za skupne zadeve. Le tedaj, če se priznajo materinemu jeziku vse prednosti, se more narod povzpeli na lestevici omike in napredka.

A Mažari niso pozabili batin iz l. 1848 (kliči: »Premalo jih je bilo«!). Ze od prvega začetka začeli so kršiti od kralja podpisane pravice, ter siliti ogrske napise na skupne urade. Od tistega časa vlada surova sila, preziranje postave in preziranje pogodbe. (Burni »Fej - kliči«.) — Iztrgali so Hrvatoma Reko (Roparji!). banski prestol pa je zasedel mažaron graf Khuen Hedervary. (Burni »Perest kliči« Dolgotrajen vihar.)

Da ljudstvo vstaja, je dokaz, da je zatiranje priklopelo do vrhunca.

Govornik kaže nadaljno na neznosno davčno breme, ki je spravilo Hrvatski narod v silno bedo.

Politične pravice so Hrvatoma popolnoma odvzete. Volilci so večinoma uradniki mažaroni.

Na Hrvatskem divja sila. Krši se pisma tajnost, ter inhibirajo brzojavni. (Kliči: Nasilstvo! Kje je kralj?)

Sila hrvatskega naroda se ne da več vstavljati. Pravično bi bilo bana odstavi. Toda kaj se je zgodilo? Komandirala se je avstrijska armada nad Hrvate. — Slovenska mati, ali ti je prav. ako Tvoj sin gre streljat na brate Hrvate? Videti je skoraj tako, kakor da bi Mažari komandirali z našo lepo Avstrijo. Če visi nepostavna ogrska zastava na kakem kolodvoru in Hrvatje zahtevajo nje odstranitev, morajo naši vojaki to zastavo ščititi.

Mi naših sinov v to ne damo!

Hrvatski narod imenuje Jelačića svojega ljubljence. Naj bi kmalu vstal hrvatskemu narodu ban, Jelačiću podoben. Želimo, da bi prišel čas lepše bodočnosti slovanstvu, posebno pa junaškemu hrvatskemu narodu.

Govornik sklepa mej burnim odobravanjem s klicem: »Bog živi brate Hrvate, Bog živi lepo hrvatsko domovino!«

Naslednji govornik predsednik političnega društva »Naprej« g. dr. Karlovšek opisuje v živih barvah kruto tiranstvo bana Khuen Hedervarya.

V razumevanje sledeča primera: Na Štajerskem plačujemo Slovenci tretjino davkov. Zato imajo Nemci 21 meščanskih šol, mi pa nobene. (Vladni komisar vstaja.) Na Hrvatskem je še slabše. Glavni namen je vladajoči kliki potujčenje in ne omika.

Mažaronska klika z banom na čelu je spravila hrvatski narod na rob prepada. Nobeno sredstvo ni preniklo, da si obdrži ta klika vlado. Še po naši državni polovici lažijo vohuni in naša vlada jim je morala poslati armado zoper Hrvate, ki so rešili tolikrat Avstrijo. Naši vojaki so sedaj dobri Mažarom, ki sicer žvižgajo pri cesarski himni in onečajo česarske zastave.

Avstrija se veliko zavzema za razmere v Makedoniji. Ne pomena pa pred svojim pragom, v avstrijski Makedoniji.

Mi ugovarjamo proti postopanju Avstrije, ki pošilja naše vojaštvo nad rodne brate!

Mi obsojamo Koerberja, (hrup) ki je v tej zadevi postopal tako prezirljivo in sovražno, kakor da so za nas le bajoneti.

Mi oporekamo, da bi Avstrijo krutosti na Hrvatskem nič ne brigale. Če se je takrat za Hrvate brigala, ko se je šlo za celokupne koristi, mora se brigati tudi sedaj.

Obrnivši se na vladnega zastopnika, ga prosi govornik, naj predloži presv. cesarju naše najponižnejše želje in prošnje, da se zavzame za svoj zatirani narod.

Govornik konča s klici: Proč z mažarsko vlado! Proč z banom! Živela hrvatska in slovenska vzajemnost! Živela probujena in slobodna Hrvatska!

Ko se je vihar, ki je temu govoru sledil, polegel, predlagal je g. dr. Kukovec sledeče, navdušeno sprejete resolucije:

I.

Grozovičda Khuen - Hedervarya na Hrvatskem in v Slavoniji je v protislovju z vsakim človeškim in pravnim čustvovanjem, kaže očitno namen, da se na korist mažarstva uniči narodno in državno pravo Hrvatske, kar bi bilo na očito škodo Slovencev in Hrvatov tudi v tej državni polovici in Slovanov sploh in našemu cesarstvu.

Sedanji vladni zistem Khuenov je privedel kraljevini Hrvaško in Slavonijo po krivičnem tolmačenju hrvaško - ogrske pogodbe do popolnega gospodarskega propada.

Od vlade se prelamljajo ustavno zajamčene državljanske pravice, vzlasti osebnostna svoboda, svoboda tiska in združevanja, protizakonito se razobeša madjarska zastava in usiljuje se madjarski jezik na hrvaškem ozemlju, kar je očitno v nasprotju z ustavo.

Z ozirom na ta dejstva izražamo na ljudskem shodu zbrani Slovenci vseh stanov svoje ogorčenje nad vnebovpijočo krivično vlado madjarskega Khuen, odločno ugovarjamo proti temu, da skupna vlada podpira vlado na Hrvaškem in da daje banu grofu Khuenu na razpolago skupno vojsko ter jemlje na pomoč tudi vojaštvo iz naše državne polovice.

Odločno tudi obsojamo izvajajoče postopanje ministerskega predsednika Körberja, kateri je preprečil sprejem hrvaško slovenske deputacije poslancev pri presvitem cesarju in kralju trojedine kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije ob priliki, ko je omenjena deputacija došla na Dunaj prositi pomiloščenja na smrt obsojenih bratov onstran Sotle.

Konečno izražajo na ljudskem shodu zbrani Slovenci iz vseh delov slovenskega Štajerja, da poprej ne bo miru in zdravih razmer na Hrvaškem, predno se ne odstrani Khuen - Hedervary in predno se ne začno strogo izvajati določbe ustave.

II.

Krivice, ki se gode od strani Turkov makedonskim kristjanskim Slovanom, so vnebovpijoče. Sedanji zistem iztrebljenja kristijanov bi privedel do tega, da izgine poslednji Slovan na makedonskem ozemlju.

Od Avstrije in Ruske predlagane presnove, ki so imele namen, olajšati Makedoncem vsaj deloma njihov neznesni položaj, so ostale brezuspešne.

Ker torej turška vlada ni zmožna človeško vladati nad kristijani, vidimo jedino rešitev Makedoncev v njih popolni osvoboditvi od turškega jarma.

Izražamo torej željo, da vevlasti, med njimi tudi Avstrija, vplivajo na to, da postane Makedonija neodvisna.

Kot daljni govornik nastopa burno aklamiran član uredništva zagrebškega »Obzora« g. Marinčič. V temperantnem govoru je zatrjeval, da branijo Hrvatje le svoje pravo, opisoval banova grozodejstva, ter naštel njegove žrtve. »Če kralji ne napravijo reda, bo še na stotine mrtvih. Hrvat bo branil svoje pravice do zadnje kaplje krvi.« V imenu Hrvatske se zahvali za sočutje. Hrvatska ne bo nikdar pozabila izkazane ji ljubavi in vsikdar bo pripravljena »zavzeti se i za slovenske pravice. Naša sloboda, Vaša sloboda! Živijo Slovenci!«

V imenu jugoslovanske socijalne demokracije je govoril sodrug K. Linhart iz Ljubljane. Pridružujem se protestu v celom obsegu. Vsako zatiranje je nemoralno. Tudi zgodovina bana Jelačića je eden izmed najžalostnejših listov zgodovine. Vedno je bil avstro-ogrski sistem, zatirati vse narode po istem principu. Zaradi tega protestujemo. Govornik opisuje banovo postopanje proti delavskim stanovom ter utemeljuje protest z razrednega stališča. Vsaka konfiskacija hrvatskih listov tvori sramotilni steber za ogrski sistem.

Ali je sploh mogoče, da je v dvajsetem stoletju na prestolu bana človek z znakom zločinstva, ki spada v kriminal? (Vladni zastopnik protestira. Linhart: Banu je preprosto me tožiti. Jaz mu vse to dokazem.) Mi stojimo visoko nad banom.

Govornik se obrača zoper one visoke uradnike, ki so zatvorili cesarska vrata pred poslanci, ki zastopajo in morajo zastopati državljane. Govornik priporoča ostrbi zoper šefa avstrijske vlade. Pisanje in govorjenje ne pomaga. Širiti prepričanje in pridobiti za boj tudi one, ki padajo na kolena, če zagledajo črnorumeneno uniformo.

V tem oziru obrača se zoper jugoslovanske poslance. Položaj Hrvatske je bankrot njihove dosedanje politike. Priboriti se mora narodom svoboda. Dokler dolgo bomo le policaji, ne moremo napredovati. Emancipirajmo se od Dunaja, od Körberja, od Khuen in od birokracije, ki nam je zatvorila vrata k cesarju. In takrat nam bo zasijala zra svobodnega življenja.

Kot poslednji govornik je povzel besedo dalmatinski državni poslanec dr. Ferri. Tudi ta nam je slikal tužno stanje Hrvatske, odvisnost sodnikov, korumpiranje avtonomnih oblastij, nesvoboda tiska itd. Hrvatski avstrijski poslanci čutijo zato s hrvatskimi poslanci. Hrvati in Slovenci se čutijo že od nekdaj kot eden narod!

Tvoj ognjeviti govor je končal z zahvalo in »živijo«-klicem na Slovence, na kar je občinstvo zapelo himno »Lepa naša domovina!« Navdušenje med občinstvom bilo je nepopisno.

Ko je še dr. Kukovec predložil občinstvu ogromno število brzojavnih in pismenih pozdravov, je povzel sklepno besedo zopet dr. Serbec. V vzvišenih besedah se je spominjal našega blagega vladarja, ki zamore z enim samim mignjenjem Hrvate rešiti neznoznega jarma. Občinstvo je govorniku pritrnilo z burnimi »živijo«-klici na vladarja, kateremu se je ob enem doposlala udanostna brzojavka.

Impozantna manifestacija končala se je brez najmanjšega nerada, akoravno je bilo mesto Celje s slovenskimi gosti preplavljeno.

Parlamentarni položaj.

Prihodnji petek se zopet snide avstrijski parlament, da prične z malo resnejšim delom, nego ga je reševal doslej. Vsled tega se je pa tudi splošni parlamentarni položaj silno poostiril in bo povzročil Koerberjevi vladi bržkone veliko zadrego. »Nar. Listy« pišejo o tem sledeče: V soboto se je vršil na Dunaju ministerski svet. Nam ni znano, če se je pečal tudi s položajem in ukrenil potrebno za prihodnje dni, toda ministerski predsednik dr. Koerber mora vedeti, da mu prav nič ne koristi brezkončno odlašanje z odločitvijo. Trenutek nastopi, ko se bo to moralo zgoditi, in ta trenutek je silno blizu. Junijeva vročina bo kritična ne samo zanj, marveč tudi za parlament, pa tudi, kar še posebno povdarjamo, za zastopnike češkega naroda. — Brnske »L. N.« javljajo iz Prage, da se prične takoj v tekočem tednu akcija za zedinjenje vseh čeških strank v eno močno zvezo. — Tako se češki zastopniki pripravljajo na razpravo v budgetnem provizoriju, nagodbi in carinskem tarifu.

Podlaga, na kateri naj bi se v državnem zboru zedinile vse češke stranke, je po poročilu imenovanega brnskega lista naslednja: 1. v državnem zboru zastopanim skupinam naj se za slučaj novih volitev zagotovi popolna svoboda pri borbi za mandate; 2. vsi izvoljeni poslanci so brezizjemno člani češkega kluba; 3. posamnim skupinam se zagotovi primerno zastopstvo v predsedstvu, parlamentarni komisiji in odsekih; 4. klubovim članom se zajamčuje popolna svoboda glasovanja in stališča v vseh gospodarskih, cerkvenih in verskih vprašanjih; 5. nasprotno so pa zavezani vsi člani ukloniti se klubovim sklepom v taktičnih, narodnih, jezikovnih, avtonomistiških in političnih vprašanjih; 6. na tej podlagi izdelani statut bo po klubovnem odobrenju predložen narodu oziroma njegovim zaupnikom; 7. ta dogovor ima veljavo tudi za vse v sedanjem državnem zboru nezastopane skupine češkega naroda; 8. za deželni zbor dogovor nima nikake obvezaosti. — Ideja zedinjenja vseh čeških strank je izšla, kot znano, iz mladočeških krogov in ima morda ne v nazadnji vrsti tudi namen utrditi silno omajano stališče mladočeške stranke mej naro-

dom. Vseled tega je umevno, da se povabilu doslej še niso odzvali katoliško narodni poslanci.

Vollivna reforma za graški mestni zastop.

V graškem mestnem zastopu je bilo v zadnjem času vloženih že več načrtov za premembo volivnega reda in so se že tudi vršile tozadevne razprave, a do kakega količnega pametnega sklepa doslej še ni prišlo, ker se sedaj vladajoča nemško-nacionalna klika ustavlja vsemu, kar bi jej motilo sedanje posestno stanje, ne glede na to, je li to pravično ali ne. Sedaj je zagledal beli dan nov načrt za premembo občinskega volivnega reda, ki pa je izšel od strani krščanske ljudske stranke. V načrtu se zahteva to-le: 1. Ustanovitev splošne četrtne skupine, v kateri voli vsak polnoletni, eno leto v Gradu bivajoči avstrijski državljani moškega spola; 2. uvrstitve vseh davkoplačevalcev v tretji, drugi, oziroma prvi volivni razred po skupni davčni svoti z vsemi dokladi vred. Isto naj se zgodi z ženskami-davkoplačevalkami, ki naj svojo volivno pravico osebno izvršujejo; 3. zaračunavanje cenzusa v davčnih skupinah po skupni svoti direktnih državnih davkov, deželnih in občinskih doklad na ta način, da se skupni uspeh stalnih davščin pokaže za vsako teh treh skupin enak; 4. voli naj se po okrajih in naj bo vsak okraj zase volivni kraj; 5. določi naj se volivna dolžnost; 6. odborniki naj se izvolijo za dobo šestih let, na vsako drugo leto naj pa tretjina izstopi iz obč. odbora. — To so zahteve graških krščanskih volivcev glede obč. volivnega reda. Vladajoča klika bo morda tudi preko te peticije šla na dnevni red, toda če se bodo le še dalje tako krivično gazile pravice prebivalstva, bodo prej ali slej volivci vseh strank šli na dnevni red preko te klike in jo porazili.

Kulturni boj v Franciji

divja z vso silo dalje. Ker so redovi večinoma že vsi razpušeni, so jeli gotovi vladni organi zasledovati že posamnike. Med drugimi zasleduje stroga oblast neko redovnico, ki se je v bližini mesta Cambrai nastanila pri neki prijateljici. Vladni vojuni jo pridejo nadzorovati celo ponoči, da se prepričajo, si ni li morda skrivaj nadela redovno obleko. Seveda so še strožje prepovedani sestanki bivših redovnih tovarišev. Proti neki skupini se bo postopalo najstrožje, ker si je drznila sestati se k skupni večerji. — Pa tudi neredovniki morajo čutiti vso vladno moč, če se slučajno izkaže, da simpatizirajo s »klerikalci«. Neki pariški zdravnik si je te dni pri izvrševanju svojega poklica nakopal nalezljivo bolezen. Vse enake slučaje so doslej v Franciji odlikovali s posebno svetinjo. Sicer je niso odrekli tudi temu zdravniku, toda napraviti je moral izpit o svojih političnih in verskih nazorih. List, ki podaja to poročilo, pravi, da noče trditi, da so mu pri tej priliki tudi naložili dolžnost, da mora v bodoče svoje etroke vzgajati v strogo verskih šolah. To je svoboda cerkvi sovražne republike!

Rusko prestolonasledniško vprašanje.

Ruski car Nikolaj še sedaj ni dobil sina-prestolonaslednika in je menda že tudi izgubil vsako nado, da se mu izpolni ta želja. Vseled tega se neki, kot smo že omenili, z vso resnostjo peča z vprašanjem, kako bi najstarejši hčer proglasil za prestolonaslednico. Ali je ta vest povsem resnična ali ne, se seveda še ne da dognati, akoravno ni niti najmanjšega vzroka za dvom o njeni istinitosti, tembolj, ker se trdi o sedanjem prestolonasledniku, da radi slabotnega zdravja sploh ne prevzame odstopa vlade. V slučaju namreč, da bi ruska prestolonaslednica iskala si moža, storili bi v Berlinu vse mogoče korake, da bi urinili na ruski carski prestol kakega germana ali pa vsaj Nemcem prijaznega Rusa. Ni jim zadosti, ako ruski carji jemljejo v zakon Nemke, oni hočeje, da pride Nemec na ruski prestol ter na ta način pade Rusija v germansko žrelo, čemur ne odneha. Ruska politika dela jako zahrbtno in akrito povsodi v podjarmljenje nemških narodov, in zato je tudi popolnoma opravičen sum, da so v Berlinu dobro znali, da sedanja carica ne vodi prestolonaslednika, in ako bi ga rodila, ukrenili, da izgine, kar se je baje res zgodilo. Cuditi bi se morali, ako ruski car še ni proučil politike nemškega cesarja.

Iz brzojavk.

Položaj na Ogrskem. Vladni krogi razširjajo poročila, glasom katerih v opoziciji pridobiva vedno več tal želja po miru. Pravijo, da je pričakovati kompromisa že v teh dneh. — Protiaustrijske demonstracije v Rimu. Zaradi zadnjih dogodkov je vseučilišče zatvorjeno. Rektor je prepovedal dijaški shod. Pred avstr. konzulatom stojita dve stotnji vojakov. — Zarota proti srbskemu kralju in bolgarskemu knezu. Pariški listi vedo poročati, da so v Belgradu zasledili veliko zaroto proti Aleksandru in Ferdinandu.

Zarota je baje tudi v zvezi z razmerjem mej Aleksandrom in Drago, ker je hoče kralj na vsak način zapustiti in se poročiti s kneginjo Lippe ali pa drnogorako kneginjo Ksenijo. Draga pa hoče to preprečiti. — Nemški cesar odlikoval Japonec. Japonsko cesarico je cesar Viljem odlikoval z Lujzinim redom, princezino Komatsu pa s svetinjo rudečega križa. — Upor v Kini udušen? »Times« javlja iz Shanghaija, da je iz Yünangsu došla brzojavka, glasom katere se je kitajskim oblastvom posrečilo zatreti upor in ni sedaj nobene nevarnosti več. — Chamberlain sovražnik Anglije? Na nekem shodu v Oxfordu je izjavil poslanec Groy, da bodo Chamberlainovi predlogi glede zunanje in gospodarske politike pokopali moč in ugled Anglije. Chamberlain in njegovi se seve smeje njegovim besedam. — Predsednik Loubet v Rimu. Predsednik francoske republike se v kratkem poda na obisk italijanskega kralja in bo sprejet tudi pri sv. očetu. Obisk je sedaj definitivno določen.

Slovenska Matica.

132. odborova seja, v sredo dne 27. velikega travna 1903.

Navzočni: Gg. Fr. Levec (predsednik), P. Grasselli, dr. I. Janežič, A. Koblar, J. Kostanjevec, dr. J. Lesar, Fr. Novak, Fr. Orožen, L. Pintar, M. Pleteršnik, A. Senekovič, dr. J. Stare, I. Šubic, dr. A. Ušeničnik, L. Vavrič in Fr. Wiesthaler (odborniki), E. Lah (zapisnikar). Skupaj 27.

Predsednik proglasi sklepčnost, otvori sejo, pozdravi navzočne, določi kot overovatelja današnjemu zapisniku odbornika dr. Ušeničnika in dr. Stareta ter da besedo tajniku, da poroča iz predsedstva.

Sklene se izraziti »Društvu čeških matematikov in fizikov« ob smrti društvenega pokrovitelja in častnega uda, vseuč. profesorja dr. Studnicke izraziti pismeno sožaljenje.

Odboru za odkritje spominske plošče oo. Ladišlavu in Florentinu Hrovatu v Zg. Tuhinju se dovoli društvena podpora 100 kron.

Sprejme se knjižna zveza s »Historično-filološkim inštitutom v Nježini«.

Na znanje se vzame, da sta se uložili prošnji za nakazilo državne subvencije v tekočem letu in pa za zopetno dovolitev če mogoče višje subvencije v prihodnjih letih.

Dne 3. maja je umrl Matični ustanovnik, profesor Simon Rutar, eden najplodovitejših slovenskih pisateljev in najmarljivejših Matičinih sodelavcev. Bil je 14 let Matičin odbornik, spisal je društvo več samostojnih knjig in velike krajših sestavkov zgodovinske vsebine. Odbor je o tej priliki izdal posebno smrtno naznanilo, raz hiše je plapolala črna zastava, Matica mu je poklonila venec s trakovi, pri pogrebu so jo zastopali odbor skoro in corpore in pa mnogobrojni društveniki.

Zapisnik o 131. odborovi seji, ki sta ga pregledala in potrdila odbornika profesorja Fr. Novak in V. Zupančič, se brez ugovora odobri.

Tajnikovo poročilo o računskem sklepu, izkazu premoženja, proračunu, depozitih in narodnih ustanovah se odobri, dr. E. Coste spomenik bo, ker ni nič zažrčkov, izpremeniti v dijaško ustanovo in se poveri sestava ustanovnega pisma blagajniku dr. Staretu.

Sklene se, da bodi letos redni občni zbor v sredo dne 17. ročnika ob polsedstih popoldne v veliki dvorani »Narodn. doma« in se odobri zborovanju dnevni red.

Tajnikovo poročilo o društvenih knjigah se odobri z dostavkom, da je v prihodnje proti tiskarnam strožje paziti na lepoto tiska ter pozivljati tiskarne, da pred natiskovanjem pošljejo v presojo tiskovne vzorce.

Tajnikovo poročilo o knjižnih darilih, knjižnici in društvenih knjižnicah se vzame na znanje. Od zadnje seje je prirastlo knjižnici 70 knjig, zvezkov in časopisov, 10 podarjenih, 60 zamenjanih. Za lansko leto je plačalo udnino 2850 letnikov, za letos doslej 271; od zadnje seje jih je na novo pristopilo 6.

Glede razdelitve ostalega tiskarskega dela za tekoče leto je radi nekih stvarnih informacij počakati še do prihodnje seje, ki se bo vršila po občnem zboru.

Ker se nihče več ne oglasi za besedo, zaključijo predsednik sejo ob 6. uri 15 minut zvečer.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. junija.

Cistercijski samostan v Zatičini. »Habemus abbatem« — imamo opata — ta klic razširil se je te dni v našem samostanu, klic, katerega je naša sicer še maloštevilna samostanska družina sprejela z najodkritosrčnejšim veseljem, z največjo navdušenostjo. — Sedanji visokopostovani, mnogozaslužni prečastiti g. prijor P. Gerard Maier bil je imenovan od kongre-

gacije Episc. et Regul. za opata starodavne zatiške opatijske. Opatija Zatičina je dobila zdaj zopet svojega opata in po pravici bode nosila znanost to ime. Pomenljivo se nam zdi, da se je to zgodilo ravno o binkoštnih praznikih. Zato nas navdaja veselo in trdno upanje, da bode blagoslovil sv. Duh delo in rud novoimenovanega gospoda opata, kakor je blagoslovil delo apostolov na ta praznik, da bode srečno vodil izročeno mu opatijo Bogu v čast in slavo, v blagor njemu izročeni sinov sv. Bernarda, v častno in vedno srečo cele dežele in njenega prebivalstva. — Ako smo prav žuli, bo novi opat slovesno umeščen na praznik sv. Petra in Pavla.

— Novoimenovani opat, rojen l. 1855, je po dovršenih študijah vstopil v noviciat v cistercijski samostan Mehrerau pri Brengenu, bil l. 1883 posvečen v mašnika ter ondi kot učitelj na učiteljski deloval do l. 1888. V tem letu ga je tedanji opat Maurus Kalkum poslal v obnovljeni samostan Marienstatt v Nassau. Tam je pod opatom Wilijem, sedanjim škofom limburškim, deloval sedem let kot ekonom, oziroma župni upravitelj. V letu 1895 ga je sedaj umrli opat Stöckli poklical zopet v Mehrerau, kjer je opravljal službo priorja do l. 1898, ko je prišel v Zatičino. P. Gerard je drugi opat tega imena v vrsti stiških opatov. Stem imenovanjem je vrsta zatiških opatov, ki se je pričela l. 1136 (prvega opata je poslal sam sv. Bernard) in bila pretrgana l. 1784, zopet obnovljena, da nadaljuje blagonsno delovanje v korist deželi in kat. cerkvi. Zadnji zatiški opat je bil baron Tauffner, umrl leta 1789 v Višnji gori. — Radostno kličemo g. prelato: Vivat, crescat, floreat abbatia zatičensis sub Rms. et Ampl. Domino Gerardo Abbate!

Za generalministra frančiškanskega reda je bil izvoljen v Rimu p. Dioniz Schuler, dosedaj provincijal Turingijske provincije.

Kongres slovanskih časnikarjev se je vršil pretekla binkoštna praznika v Plznu. Navzočih je bilo okoli 100 slovanskih časnikarjev. Dne 29. maja so se časnikarji zbrali v zlati Pragi, odkoder so se peljali v Plzen, po vseh postajah navdušeno pozdravljeni od društev in občinskih zastopstev. V nedeljo zjutraj so se časnikarji udeležili svete maše, nakar se je pričel kongres. Včeraj je bil izlet na Lochotin, kjer se je kongres nadaljeval in je bila tudi glavna skupščina »Zveze slovanskih časnikarjev«. Obširna razprava je bila o novem tiskovnem zakonu in o besednjaku slovanskih imen mest. Danes so napravili časnikarji izlet v Domažlice in Sumavo. Plzen je postregel časnikarje s pravo slovansko gostoljubnostjo.

Osebnosti. Okrežni zdravnik v Planini, g. dr. Karol Wisinger, je imenovan c. kr. zdravstvenim koncipistom. — Geometer pri razpregl. uradu II. razreda g. Jakob Berne v Metliki in g. Julij Ballek sta pomaknjena v I. razred. Višji geometer II. razreda g. Frid. Gatsch je premeščen v Ljubljano. Pristav pri žrebečarni v Prestranku g. Emil Finger je postal preglednik na sedanjem mestu.

Deželna obrtna komisija, obstoječa iz dež. vlad. svetnika Kulavice kot zastopnika vlade, dež. glavarja pl. Detele, dež. odbornikov Povše, Murnik in dr. Schaffer, zastopnikov trg. zbornice Lenarčiča in Rebka, župana Hribarja in ravnatelja Subica, ima dne 6. t. m. svojo prvo sejo. Ustanovljena je bila s sklepom dež. zbora v l. 1899.

55letnica obstanka »Akademije slovanskih bogoslovcev« v Celovcu. Vabilo na slavnostno akademijo, katero prirede slovanski bogoslovci v Celovcu v spomin 55letnice obstanka »Akademije slov. bogoslovcev v Celovcu« 1848—1903 dne 4. junija 1903 v avli ondote bogoslovnice. — Vspored: 1. Miljutin pl. Farkaš: Koračnica »Zvonimir«, vdarjajo tamburaši. 2. Janez Laharnar: »Moj dom«, zložil zdravko, poje moški zbor. 3. V. G. Brož: »Spomini na Blejsko jezero«, romanca, vdarjajo tamburaši. 4. I. govor: govori g. Iv. Lučovnik. 5. Davorin Jenko: »Na tujih tleh«, zložil Anton Funtek, dvospev s spremljevanjem klavirja; pojeta g. Andrej Sadjak in g. Josip Linasi, spremlja na klavirju g. regens chori Rado Rozman. 6. V. G. Brož: »Venec slo-

venskih pesmi«, vdarjajo tamburaši. 7. Dr. Benjamin Ipavec: »Če na poljane rosa pade«, zložil Aleksandrov, samospev s spremljevanjem klavirja; poje g. Linasi, spremlja g. Rado Rozman. 8. II. govor: govori predsednik d. g. Fr. Ka. Cukala. 9. Hinko Drucovič: »Je pa davi slan'ca palav«, za moški zbor harmoniziran narodni napev, poje moški zbor. 10. Dr. Ant. Schwab: »Slanica«, zložil Resman, poje moški zbor. 11. V. G. Brož: »Živijo predsedniki«, koračnica, vdarjajo tamburaši. — Začetek točno ob pol 5. uri popoldne. Odbor.

— Mesečni shod »Sodal. Ssmi Cordis« za dekanijo leskovsko bode v ponedeljek, dne 8. junija v Bostanji.

— Velikanski požar. Prepozno za sobotni list, ki je izšel že ob 2. uri popoldne, smo dobili iz Leskovca pri Krškem naslednje poročilo: V petek, 29. min. mes. popoldne ob 5. uri je nastal velikanski požar v Vel. Podlogu. Po preteku 5 minut je bilo 28 poslopij v ognju. 12 poslastnikov je postavljeno pod milo nebo, kajti rešili so le to, kar so imeli na sebi, pa živino. Dasiravno so gasilna društva: Sv. Križ, Leskovec, topničarji s svojo brizgalno pod poveljstvom c. in kr. nadporočnika Pirker, Videm, Krško in meščanska brizgalna iz Kostanjevice v primerno kratkem času bila na licu požara ter krepko razvila bratoljubno pomoč, vendar so goreča poslopja do tal zgorela, ker so bila večinoma lesena. Obvarovala pa so zgoraj omenjena gasilna društva nad 60 drugih gospodarskih poslopij, ki bi bila gotovo postala žrtev neusmiljenega plamena, posebno, ker je bilo veterno. Vsa čast gasilnim društvom, ki so tako vro in junško rešila svoje plemenito geslo: Na pomoč! Vse priznanje in zahvala vsem, posebno vrlim vojakom topničarjem in njihovemu poveljniku c. in kr. nadporočniku. Eden izmed vojakov se je nevarno ranil na roki; prerezal si je pri udarcu na okno žilo. Skodo cenijo na 30—40 tisoč kron. Zavarovani so vsi, a za majhne svote. Zažgal je 7letni deček.

— Napad na cesti. V soboto zjutraj je na državni cesti pri Podbrezju neki okoli 30 let star človek, ki je bil oblečen kakor kakšen delavec, napadel prevžitarja Martina Orožna iz Kokre in mu vzel srebrno žepno uro. Napadalec je Orožna sprešal, koliko je na uri, in ko je ta pogledal na svojo žepno uro, mu jo je isti izmaknil s silo iz rok in je po cesti pobegnil. Napadalec je imel rujave brke in temnosivkasto obleko. Pozneje so ga videli v Kranju, odkoder je nameraval odšel proti Ljubljani.

— Huda ura je bila binkoštno nedeljo ob 1. uri popoldne v Kranjski gori. Vliila se je strahovita ploha in v kakih desetih minutah je treščilo ravno v Kranjski gori šestkrat, in sicer trikrat v razne hiše. Pri Križniku je udarila skozi streho, skozi prvo nadstropje v spodnjo sobo, kjer je omamila gospodarja in šla skozi steno ven v zemljo. Pri »hotelu Razor« je udarila ob voglu hiše, ubila eno šipo in pri vodnjaku v zemljo, kjer je naredila veliko jamo. Pri Rabiču je ubila enega prešiča v hlevu. Poleg tega je še dva brzojavna droga zadela. Hvala Bogu, da ni nastal požar!

— Od vlaka povožen. Iz Zagorja ob Savi se nam poroča: Po noči med 29. in 30. majem je povozil poštni vlak železniškega delavca Ignacija Markuš. Popolnoma je razmesarjen, z lopato so pobirali kosti. Najbrže je preveč vinca pil in se ni prav ognil vlaku, ko sta se dva križala.

— Družba sv. Cirila in Metoda dedič. Po zadnji zapuščinski obravnavi za pokoj g. Luk. Kenda dobi Ciril in Metodova družba 1734 K 38 v. Čast zavednemu narodnjaku! Prvi poročevalec se je bil nekoliko prenačilo, ki je poročal, da bo ta delež znašal 4000 K.

— Nemški »Schulverein« je vzdrževal 1902. l. 15 šol z 28 razredi.

— Pri delu se ubil. Dne 28. t. m. je kril streho z opeko pri Petru Bohincu v Gor. Dobravi 78 let stari oženjeni tesar Matija Homec iz Sestranske vasi, občina Trata. Okoli polu 7. ure zvečer videli so ga delavci, ne da bi mu mogli pomagati s strehe, kakih 10 metrov visoko na občinsko cesto pasti; razbil si je črepino in je bil takoj mrtev. Prenesli so ga v mrtvašnico pokopališča na Trati.

— Služba sekundarija v deželni bolnici. V deželni bolnici v Ljubljani izpraznjena je služba sekundarija z letnim adjutom 1200 K. Prošnje za to službo poslati so vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov do 20. junija 1903.

— Uvedenje brzojavne službe na c. kr. poštne uradu v Moravčah. Na c. kr. poštne uradu v Moravčah, v političnem okraju Kamnik, uvedla se je dne 28. vel. travna 1903 brzojavna služba (omejena dnevna služba).

Ljubljanske novice.

Dohod nadvojvode. Danes dopoldne ob pol 10. uri pripeljal se je nadvojvoda Jožef Ferdinand s sekundarnim vlakom v posebnem salonskem vozu v Ljubljano. Ob 9. uri že prišla je na kolodvor častna kompanija z zastavo in godbo in se postavila na prostor pred peronom. K sprejemu so prišli ekselencia baron Hein, feldmaršallajtnant Chavane, generalmajor Manussi, deželni glavar Oton pl. Detela, komornika barona Rechbacha in baron Codelli, stolni prošt dr. Kulavie in kanonik Kajdič, dvorni svetnik grof Schaffgotsch, prezidijalni tajnik c. kr. okrajni glavar Haas, župan Ivan Hribar s podžupanom dr. Karolom vitezom Bleiweisem-Trsteniškim in z občinskim svetnikom Fr. Žužkom, deželnoosodni predsednik Levičnik, dvorna svetnica Lubec in dr. Račić, višji nadzornik c. kr. tobačne tovarne Mueller in poštni ravnatelj S. rli. Na peronu in pred kolodvorom se je zbralo vse polno občinstva. Pri prihodu vlaka zaigrala je godba cesarsko himno. Pri izstopu iz vlaka je nadvojvoda šel najpoprej pred častno kompanijo, potem pa je negotovil deželnega predsednika, deželnega glavarja, kanonika stolnega prošta dr. Kulavica, župana Ivana Hribarja, ki je nadvojvodo pozdravil v imenu mesta, in dvornega svetnika dr. Račića in si dal predstaviti vse druge dostojanstvenike, katerim je vsakemu podal roko. Po vsprejemu na peronu, je pred kolodvorom častna kompanija z godbo na čelu defilirala pred nadvojvodo, na kar se je nadvojvoda odpeljal v mesto. V prvem vozu se je vozil župan Ivan Hribar, v drugem nadvojvoda in v tretjem deželni predsednik baron Hein in feldmaršallajtnant Chavane in potem so sledili drugi dostojanstveniki. Na Turjaškem trgu pričakovali so častniki stoji v polukrogu nadvojvodo, kateri se je po pozdravu podal takoj v svoje stanovanje. Tudi na Turjaškem trgu se je bilo zbralo mnogo občinstva. Raz mnogih hiš so plapolale zastave, a slovenskih je bilo žali Bog jako malo.

Ob dohodu nadvojvode so topničarji na gradu oddali 72 streliv.

Ljubljana v zastavah. Na prošnjo župana Hribarja je večina hišnih gospodarjev danes dopoldne povodom prihoda nadvojvode Josipa Ferdinanda razobesila cesarske mestne in narodne zastave. Tudi z javnih poslopij so visele cesarske zastave. Vrh stolpa ljubljanskega gradu vibra istotako cesarska zastava.

Ljubljana na Hrvaškem? Včeraj se je na tukajšnjem južnem kolodvoru pripetilo nekaj, kar kaže, da je res tisto, kar se je zadnje dni šepetalo, a nismo mogli verjeti, ker bi bilo prekršiče — da je namreč naša deželna vlada stopila v ozko dotiko s policijo bana Hedervarija ter da je policija naše vlade angažirana pri zasledovanju gotovih oseb ter da to izvršuje tudi s tem, da je nekatere tukajšnje neljube ji osebe radi dogodkov na Hrvaškem v Ljubljani dala pod policijsko nadzorstvo! Za to dejstvo smo mi vedeli že pred tedni, kakor tudi vemo, katere osebe je naša vlada postavila radi bana Hedervarija pod policijsko nadzorstvo. Včeraj pa je bila vladna policija v tej službi na tukajšnjem južnem kolodvoru tako vneto pri delu, da je storila korak, o katerem je sicer prvotno mislila da je za sistem bana Hedervarija silno važen, ki se je pa pozneje pokazal za silno nepremišljenega. Odvetniški koncipient g. dr. V. Pegan iz Celja je s svojo soprogo prišel na kolodvor, da se odpelje domov. Pred odhodom na peron poslovil se je od svojega znanca g. Stefeta, ki mu je zaklical »Živila Hrvatska!« Dr. Pegan je na to dejal naj g. Štefe pazi, ker je tu mnogo hrvatskih špijonov. Mirno je šel s svojo soprogo in nekim drugim Celjanom naprej na peron, kar se znani dolgi detektiv deželne vlade in še par drugih policijskih organov usuje za dr. Peganom in ga tik pred odhodom vlaka aretirala. Tako je dr. Pegan zamudil vlak, dočim se je njegov celjski tovariš odpeljal. Lahko si je misliti, v kakem položaju je bila soproga g. dr. Pegana, ko je moral dr. Pegan obdan od straž, kakor največji veleizdajalec, na policijsko stražnico južnega kolodvora. Bog zna, kaj si je vladna policija pri tem mislila in kako utemeljuje ta korak. Ali je mislila, da ima v rokah Hinko Sirovatka ali Marjanovića? Dr. Pegana dolgo časa niso izpustili. Občinstvo, ki je bilo na kolodvoru, je bilo do skrajnosti ogorčeno, da se natak način kratki osebnosti svoboda avstrijskih državljani, ne da bi bilo za to sploh povoda. Vse to jasno kaže, v kaki zvezi je sedaj avstrijska vlada, in ministerskemu predsedniku bo dana prilika odgovoriti na to, kako more trditi, da mu o korakih za bana Hedervarija od strani avstrijskih oblasti ni nič znanega, dočim imamo o takih korakih v rokah dokaze in tudi opisani dogodek kaže, da nekateri hočejo pri nas ustvariti mažarske razmere. K temu poročilu pripominjamo, da je g. dr. Pegan v obraz precej podoben Sirovatku.

Birma v stolnici. Stevilo binkoštnih praznikov v ljubljanski stolnici birmanih znaša 1921. V nedeljo dopoldne je bilo birmanih 511 dečkov in 438 deklic, popoldne 337 dečkov in 395 deklic; v ponedeljek je bilo 115 dečkov in 125 deklic. Vseh dečkov je bilo tedaj 963, deklic pa 958.

Zaročil se je g. Avguštin Forantini, železnični sprevodnik, z gđ. Jerico Stefančič.

Tropo cigánov. obstoječo iz 17 oseb, štirih konj in par vozov, doveli so včeraj dopoldne v Ljubljano, odkoder se odpotuje vsa ciganska »elita« po odgonu v njeno domovno občino. »Gospoda je prišla« v spremstvu žandarmerije z Vrhniko po železnici. Bog ve če bodo tisti »parfumariki« vagon kaj desinficirali?

Odgonček popihati jo je hotel včeraj dopoldne sprevodniku blizu Lukovice. Piše se Sinkovec. Tam pri neki hiši pa so ga vjeli tega Prelesnika »en miniature« in ga izročili spet sprevodniku, ki ga je za tem v boljše »varstvo« vzel in v domovno občino Krašnje gnal.

Tepež v cerkvi. V šenklaški cerkvi je včeraj zvečer ob pol 6. uri brezposelna Ivana Ponikvar udarila svojo polsestro Mario Ponikvar dvakrat za uho in se tako maščevala, ker jej ta baje noče dati nikake podpore. Ivana Ponikvar že dlje časa postopa po mestu in berači.

Pijana ženska v Ljubljani. Marija Terdina, brezposelna delavka, je včeraj ob 10. uri dopoldne na sv. Petra nasipu zlezla čez ograjo in se je v pijanosti prevrnila v Ljubljano. Mesarski vajenec Jakob Skerjanec, stanujoč na sv. Petra nasipu št. 49 in Avgust Novak, stanujoč v Bohoričevih ulicah št. 30 sta jo potegnili iz vode, na kar so jo prepejali na rotož, da se je iztreznila.

Streljanje v kazino. Pereče vprašanje za policijo in deželno vlado je rešeno. Včeraj se je po Ljubljani bliskoma raznesla vest, da so tiste, ki so streljali v kazino, že dobili. Na vprašanje, kdo so dotičniki, so nekateri dovtipni ljubljanci odgovorili, da sta to puškarija Sevcik in Kaiser. Drug seveda ni streljal.

Deklica v vodi. Pavla Samotorčan, 5 let stara hčerka železničnega uslužbenca Pavla Samotorčana, stanujočega na Trnovskem pristanu št. 36, igrala se je v nedeljo popoldne na Trnovskem pristanu ob bregu Ljubljane. Njena 6 in pol leta stara sestra Marija Samotorčan je prišla po njo, da bi jo odpeljala domov. Prijela je sestrico in jo peljala po strmem bregu navzgor, pri tem pa jej je spodrsnilo in se je zatrknila v vodo, katera jo je nesa naprej. Na pomoč je pritekel 12-letni deček Jožef Jenko, sin šivilje Franciške Jenko, na Trnovskem pristanu št. 36, kateri je skočil v vodo in jo potegnil ven. Nato je prihitela še Franciška Jenko, katera je potem skoraj nezvestno deklico spravila k njenim starišem.

K demonstracijam pred kazino. Včeraj ob pol 6. uri zvečer so izpustili iz zapora stavka g. Kranjca, o katerem se je sedaj dognalo, da ni streljal. Tudi večina drugih aretirancev je že izpuščena.

»Slavčeva« veselica je privabila preteklo nedeljo na Kozlerjev vrt veliko število »Slavčevih« prijateljev. Zborom, katere je spretno vodil g. Pavel Goriup, se je burno ploskalo, posebno pa je to pot ugačala vojaška godba, ker je svirala dva venca hrvatskih pesmij.

Svetilka razpočila. Na Rimski cesti št. 16 je danes ponoči v hlevu trgovca Lillega razpočila petrolejska svetilka in ožgala obleko hlapca Ivana Ahlina, katera je visela pod svetilko. Zgorele so dveje hlače in telovnik. Ogenj je opazil neki vojak, ki je šel mimo po cesti in je poklical ljudi, ki so ogenj pogasili.

Iz Amerike domov. V nedeljo zjutraj pripeljal se je iz Amerike v Ljubljano 28 oseb. včeraj zjutraj pa 61 oseb.

V Ameriko se je odpeljalo včeraj po noči 90 izseljencev, danes po noči pa 129.

Dogodki na Hrvaškem.

Na binkoštno nedeljo bile so v Zagrebu zopet velike demonstracije. Vseučilišniki so imeli shod, na katerem so razpravljali o tem, kako naj se izreče zahvala Slovincem, Čehom in ostalim, ki v borbi za Hrvate izkazujejo simpatije. Po shodu so dijaki šli iz vseučilišča do Jelačićevega spomenika, pevajoč narodne pesmi. Tam jih je čakala policija. Naroda je bil poln trg in to tem več, ker je ljudstvo šlo iz katedrale, kjer je bila birma. V Ilici, na vogalu Gunduličeve ulice, je policija izzvala silen boj in ogorčila narod s svojim nastopom. Ljudje so klicali: »Ne bežimo!« »Poženite plačnike Khuenove!« Narod se je obrnil proti stražarjem, na katere je kot toča prišlo leteti kamenje. Stražarji so bežali, kamorkoli so mogli. Ljudje so gromovito klicali: »Doli tiran!« »Doli varalica!« Enemu redarju je razbita glava, redarji na konjih so dobili kamenje v hrbet in so pobegli na svojih hitrih konjih. Nadkonjeniku Gutherju

je bila zbita kapa z glave. Redarji so aretirali več ljudi, med njimi dve ženski. V Gunduličevi ulici so čakali vojaki na povelje. Stražarji so tolkli s sabljami, ne pazeč, kam pade udarec, ter so hoteli udariti celo vojake. Vojaški poveljnik je zapovedal, da vojaki nastavijo bajonete protipoliciji. Guther je klical vojakom: »Bajonete v nožnice!« Poveljnik je stopil pred Gutherja in zaklical: »Kaj imate vi vojakom zapovedovati! Odstanite se, ali pa aretiram vas in vašo gardo, ker naskakujete vojake.« Na to je Guther odšel.

V nedeljo ob 1/8 uri zvečer je velika množica ljudi čakala pred kolodvorom na slovenske učitelje in druge Slovence, ki so došli iz Brežic. Stražarji so razganjali narod. Ker se sprejem ni mogel vršiti na kolodvoru, uprizorili so Hrvatje Slovincem sprejem na vseučiliškem trgu. Slovence je narod burno pozdravljaval. Ljudstvo je pelo narodne pesmi, a nato so stražarji naskodili narod, a narod je zonet klical: »Ne bežimo!« »Abzug Hedervary!« »Doli hulja!« Ljudstvo je nato navalilo se na stražarje in jih zopet zapodilo v beg. Stražarji so leteli okoli gledališča, kakor bi bili na igrališču. Redarji na konjih so bežali pred narodom, da je bilo res zanimivo. Kamenje je letelo redarjem po glavah, v lica in hrbtu. Komaj so pobegli stražarji v Marovsko ulico, a ondasi so demonstranti pogasili vse svetilke. Narod je tiral stražarje na Savsko cesto. Demonstracije so trajale še dolgo časa. O zaključku demonstracij nam ni še nič znano.

V soboto je odšlo iz Ljubljane deset vojakov 27. pešpolka v Zagreb. Vozovi za nadaljnje prevažanje vojakov so pripravljeni. V Zagreb je došel bataljon 48. pešpolka iz Šopronja in bataljon pešpolka št. 61 iz Semlina. Vojaštvo je bilo obadva praznika v vojašnicah konsignirano.

V nedeljo je bila v zagrebški katedrali slovesna služba božja za padle žrtve.

Po naročilu državnega pravdnštva se je vršila v soboto zvečer v tiskarni »Narodne Obrane« v Osijeku hišna preiskava, ker sumijo, da so se ondasi tiskali znani oglasi na narod.

Iz vasi Jelenje poročajo, da se je ondasi petek zvečer zbralo 500 kmetov, oboroženih s puškami in samokresi, ter se podalo na kolodvor, da ga napadejo. Vojaštvo in policija sta napad preprečila, kmetje so pa na to prerezali vse brzojavne in telefonske žice v bližini. Aretiranih je bilo 12 kmetov. — Tudi na postajo v Tušelj so se navalili kmetje in pobili vsa okna mej burnimi klici: »proč z banom!« Sneli so seve tudi vse madjarske napise. Vojaštvo je demonstrante razpršilo in jih 30 aretiralo.

V Zagrebu je doslej zaprtih 450 oseb, med njimi 12 gospodičin, a v vsej Hrvatski je zaprto nad 2000 oseb. Te dni je zaprla policija tudi dijaka Hočevarija. Težko ranjenih je bilo 30 oseb, a brezštevilo je število lahko ranjenih oseb.

Glavne žrtve meseca maja.

»Obzora« donosa naslednji seznam žrtv:

† Ivan Pasarić, seljak, ustreljen po oružniku 11. maja v Zaprešiću.

† Juro Krajačić Varžić, seljak, ustreljen po oružniku 22. maja u Kalinovici.

† Imbro Bartolić, seljak, ustreljen po oružniku 3 hitca i 2 uboda bodom) 25. maja u Mihovljanu.

† Nikola Starčević, seljak, nastreljen (umro) po oružniku 22. maja u Fužinama.

† Jedan seljak, ustreljen po oružniku u Udbini.

† Mijo Vuković, seljak, ustreljen po oružniku 18. maja u Gračinu (smrtna ozljeda — umro?).

† Miško Bartolić, seljak, nastreljen po oružniku 25. maja u Mihovljanu (smrtna ozljeda) — umro? — (Pri tom je dobio jedan oružnik težku ozljedu sjekirom po glavi.)

† Stjepan Hodjanec, seljak, uboden po oružniku 11. maja u Zaprešiću (smrtna ozljeda — umro?).

† Jakov Vuković, seljak, uboden po oružniku 18. maja u Gračinu (težka ozljeda).

† Stjepan Petreković, seljak, uboden po oružniku 11. maja u Zaprešiću (težka ozljeda).

Veliko število ranjenih je bilo pri nemirih v Gračini, Fužinah in Kalinovici. Meseca maja so bili hrvatski časopisi zaplenjeni 114 krat. Stroškov za oboroženo silo je bilo dosedaj 1 milijon kron.

Dunajski tednik »Zeit« prinaša članek, v katerem opozarja na nevarnost, ako bi slovensko prebivalstvo na jugu pričelo združeno akcijo.

Glavna skupščina »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«

se je vršila dne 30. in 31. maja v Brežicah. Udeležba ni bila takšna, kakor se je pričakovalo, kajti k delegacijskemu zborovanju

je prišlo namesto 180 naznanjenih delegatov samo 70 učiteljev oziroma učiteljic. Nekatera društva, ki so naznanila tri do štiri delegate, niso bila kar nič zastopana. O delegacijski seji nam je omeniti, da se je ogibal tokrat predsednik Jelenc v svojem otvorilnem govoru vseh postranskih opomb. Tudi poročilo tajnika Česnika je bilo precej stvarno, izvzemši ono opombo, ki se je tikala Podgorčevega odgovora na »Zavezino« pismo, v katerem se ponujajo »Pravniškemu domu« v Celovcu društvena glasila, zlasti »Učiteljski Tovariš«. Tudi mi se popolnoma strinjamo z mnenjem gospoda Podgorca, da ne kaže ponujati učiteljskim pripravnikom v čitanje listov, ki žalijo verski čut.

Da je »Učit. Tovariš«, zlasti v poslednjih letih, v tem oziru večkrat močno grešil, je obče znano. Bode-li hodil ta list v prihodnje po drugih potih, to se bode še le pokazalo. Veseli pa nas vsekakor, da se i gospodje pri »Zavezi« izprevideli, kako zelo je zavozil s svojo politiko bivši urednik gošpod Dimnik. Prej je igral ta politika pri »Zavezi« vedno prvo ulogo, pri tem zborovanju pa se je odlikoval s svojo odločnostjo. Zakaj? To ve najbolj on, vedo pa tudi njegovi tovariši, ki ga tokrat niti delegatom niso izvolili.

»Popotnik« ima 863, »Zvonček« 952, »Učit. Tovariš« pa 857 naročnikov. Koncem leta 1902 sta imela »Popotnik« 277 K 70 h, »Učit. Tovariš« 715 K 95 h primanjkljaja, »Zvonček« pa 263 K 69 h prebitka. Primanjkljaja prvih dveh listov sta baje sedaj že pokrita.

»Popotnikovo« uredništvo prevzame z novim letom ravnatelj Schreiner. Blagajnik Luznar predlaga, naj se dovolita dve častni nagradi po 50 kron za dva najboljša spisa, ki se naj priobčita v »Popotniku«, da pride tako ta list zopet do bolj-ših člankov. Cudili smo se temu predlogu tembolj, ker so se ališale med zborovalci opombe, da »Zaveza« baje še pred desetimi leti v »Popotniku« za nagrado priobčenih pisov ni ocenila ter tudi ne dotičnih ljubljanih zneskov izplačala. Tako ravnanje ne dela časti ne listu, ne »Zavezi«.

V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Jelenc, predsednik, Česnik tajnik, Luznar blagajnik. Odborniki za Kranjsko so gg.: Režek, Segar; za Stajersko gg.: Brinar Jožef, Strmšek ter Gradišnik; za Primorsko gg.: Anžlovar, Križman, Breginc. Volitve so trajale precej časa, ker je prišlo par krat do ožjih volitev (n. pr. med gosp. Segar in gđ. Vito Zupanič).

Pri glavni skupščini, pri kateri je bilo navzočih kakih 120 članov, je govoril najprej g. Alojzij Urbančič o gmotnih in pravnih razmerah goriškega učiteljstva. Slikal je v živih barvah žalostni položaj, v kakršnem se nahaja goriško učiteljstvo, ki še vrh tega nima upanja, da bi se stanje obrnilo na bolje. Na predlog g. Gradišnika izreče glavna skupščina Zaveze enoglasno svoje ogorčenje nad čužnim postopanjem goriških deželnih poslancev v zadevi zboljšanja učiteljskih plač. Drugi poročevalec je bil učitelj Gangl, ki je na kratko razpravljaj vprašanje »Pravni zastopnik učiteljstva«.

Resoluciji, ki ju je stavil in ki sta bili sprejeti, se glasita: I Zaveza smatra za nujno potrebo, da si pridobi pravnega zastopnika za vse v Zavezi zastopana učiteljska društva.

II. Upravnemu odboru se nujno naroča, da stopi v dogovor z dež. učiteljskim društvom v svrhu realizovanja te ideje.

Tretji govornik ravnatelj Lapajne, je govoril o vprašanju glede slov. meščanske šolstva. Poročilo je bilo temeljito in zaslojeno z raznimi šaljivimi opombami. Jedro govora je bil predlog, da naj Zaveza deluje z vsemi mogočimi sredstvi na to, da se ustanove v vseh večjih krajih Kranjske in Stajerske slov. meščanske šole. Predlog se je sprejel en bloc.

Skupščina se je spominjala tudi najvišjega zaščitnika šole presv. cesarja, kateremu se je odposlala brzojavnim potom udanostna izjava. Opoldne je bil banket, pri katerem je svirala izborna vojaška godba iz Zagreba, ki je tudi prejšnji večer menjalno s čitalničnim in učiteljskim pevskim zborom v občno zadovoljnost koncertirala. Z ozirom na napete in žalostne razmere na Hrvaškem se je izleta v Zagreb udeležilo le majhno število zborovalcev.

Omeniti še moram, da so storili breziški rodoljubi vse, kar je bilo v njihovi moči, da so tako pripravili učiteljsku v Brežicah nekoliko prijetnih uric.

Telefonska in brzojavna poročila.

Zagreb, 2. junija. U Zagrebu grožno stanje. Čeka se preki sud.

Konjice, 2. junija. Ker se niso mogli vsi udje udeležiti ljudskega shoda v Celji, je katol. politično društvo tudi doma sklicalo manifestacijsko

zborovanje za Hrvate. Obneslo se je imenitno. Mnogo županov in veliko občinskih odbornikov in navdušenih kmetov se je zbralo. Društveni tajnik je govoril o hrvatski zgodovini in o zaslugah Hrvatov za Avstrijo. Blagajnik pa o brutalosti vlade. Ljudski shod v Celji telegrafično pozdravili. Resolucija na češke in slovenske poslance se je z navdušenjem sprejela.

Škofja Loka, 2. junija. Zopet liberalna trdnjava padla! Pri novih občinskih volitvah na Trati večina naša v tretjem in drugem razredu. V prvem razredu zmagali nasprotniki.

Novi Sad, 2. junija. Tu se je ustanovil srbsko-hrvatski odbor, ki hoče sporazumno z makedonskim odborom vprizoriti splošno slovanško gibanje na Balkanu.

Krk, 2. junija. Pokopali so v Malinskem bivšega vojaškega kurata v Ljubljani č. g. Juraniča.

Zagreb, 2. junija. Čuje se, da ban namerava (!) odstopiti, ko regnikolarna deputacija dovrši svoje delo.

Trst, 2. junija. Včerajšnja predstava „Desetega brata“ v gledališču „Fenice“ se je vršila ob polnem gledališču. Odobravanje je bilo velikansko. Slovenske igralce in igralke iz Ljubljane in režiserja g. Žužka je občinstvo opetovano klicalo na oder.

Trst, 2. junija. Stavka mizarov pomočnikov ponehuje. 100 pomočnikov se je vrnilo k delu, ne da bi dobili kake koncesije.

Dunaj, 2. junija. Listi svetujejo Hrvatom, naj se v prvi seji potegujejo za spremembo volivne pravice, ker sedaj še tri odstotke prebivalstva na Hrvatskem nima volivne pravice.

Solnograd, 2. junija. Princezinja Lujiza Toskanska, sestra nadvojvode Jožef Ferdinanda, se stalno naseli v Pianore na južnem Francoskem. Novorojeno hčerko ji puste do petega leta.

Celovec, 2. junija. Nemškega „Sängerbundesfesta“ se je udeležilo 71 društev.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Velika nezgoda na železnici. V petek ponoči okoli enajste ure je osobni vlak na progi mej Grossenhainom in Kottbusom blizu postaje Drebkau skočil s tira. Eden zaviračev je bil takoj mrtev, nevarno ranjeni trije uradniki, manjše poškodbe je dobilo troje uradnikov in troje potnikov. En osobni ter en prtljažni voz sta razbita. Vzrok nesreči je bil ta, ker je nekdo položil prag čez tir. — Kotel eksplodiral je v kurilnici ogrske petrolejske družbe v Budimpešti. En delavec ubit, več ranjenih. — Ponesrečena turistinja. Pri hoji na Glata je v petek neka Dillmann iz Berolina padla s 126 m. visoke skale in ob-

ležala mrtva. — Peleé zopet deluje. Na ognjeniku Peleé se je pojavil nov izbruh. Generalni svet je velel prebivalstvu, naj ostavi severni del otoka. Orožnika pobila sekira. Turek Saló v Zelenju pri Sarajevu je s sekiro pobil dva orožnika, ki sta hotela izvršiti hišno preiskavo. — Velikanske povodnji. Teritoriji Canas, Jova in Oklahoma so popolnoma poplavljeni. Škoda se ceni na milijone. Setve so uničene na obširna zemlja. Obrat na železnica je pretrgan.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah
30	9. zveč.	730.9	15.8	sl. zah.	del. obl.	
31	7. zjut.	730.8	13.3	sl. vzjvzh.	oblačno	0.0
	2. popol.	730.5	18.3	sr. jvzh.		
31	9. zveč.	731.5	14.8	sr. zah.	jasno	
	7. zjut.	732.2	11.6	sl. jug	megla	0.0
	2. popol.	731.2	22.0	sr. zah.	del. jasno	
1	9. zveč.	732.4	16.7	sl. zah.	pol. obl.	
	7. zjut.	732.2	15.1	sl. svzh.	jasno	5.8
	2. popol.	731.8	21.4	sr. zah.	pol. obl.	

Srednja temperatura sobote 16.1°, normale 15.8.
Srednja temperatura nedelje 15.5°, normale 16.0.
Srednja temperatura ponedeljka 16.8°, normale 16.1.

768 1-1 **Zahvala.**

Za vse presrečne dokaze iskrenega sočutja med boleznijo in povodom smrti naše iskreno ljubljene soproge, oziroma matere, tasče, stare matere in tete, gospe

Marije Mlakar roj. Marolt

kakor tudi za spremstvo drage ranjce k večnemu počitku izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter drugim v obilnem številu došlim udeležnikom našo najiskrenejšo zahvalo.

Posebno se zahvalujemo preč. g. župniku Malešniku, ki je obiskoval in tolažil drago ranjco med boleznijo, častiti duhovščini za spremstvo in darovalcem prelepih vencev. Bodi vsem iskrena zahvala!

V Ljubljani, 2. junija 1903.

Žalujoči ostali.

Zahvala. 769 1-1

Globoko ginjeni po iskrenem sočutju, izraženem nam o smrti našega ljubljega soproga in očeta oziroma starega očeta gospoda

Andreja Mejača

posestnika v Ljubljani

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom najiskrenejšo zahvalo.

Zahvalujemo se veleč. duhovščini, gospodom bogoslovcem za lepo petje, slavnim društvom v Ljubljani in Komendi, sploh vsem, ki so dragega pokojnika spremili do svetega Kristofa, in vsem onim, ki so se udeležili drugi dan pogreba, ko se je truplo dragega pokojnika položilo v rodbinsko rakev v Komendi.

Žalujoči ostali.

Brunolein, izvrstno sredstvo za obranitev lesovja, preprečuje gnailobo, ophlost itd. Za trgovce pohištva, mizarje in za sebnike ima v zalogi trdka **BRATAEBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice. 524 15 11-10

Vnanja naročila proti povzetju.



Potrta najglobokejša žalosti javljamo sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti našega iskreno ljubljenega brata, strica, gospoda

Maksa Jelovškega

posestnika

kateri je danes v torek, dne 2. junija t. l., ob 8. uri zjutraj po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajočega, v 26. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Truplo drag ga pokojnika bode v četrtek, dne 4. junija t. l., ob 4. uri popoldan v mrtvašnici sv. Pavla svečano blagoslovljeno ter položeno v rodbinsko rakev k večnemu počitku.

Sv. zadušne maše se bodo brale v raznih cerkvah.

Blagega rajnika priporočamo v prijazen spomin in molitev

Na Vrhniki, dne 2. junija 1903.

Zalujoči ostali.

Oklic.

Anton Hudnik v Švici števil. 17 pri Dobravi odprodal bode več zemljišnih parcel.

Kupci zglasijo naj se v petek dne 5. junija t. l. ob 8. uri zjutraj na njegovem domu, kjer se bodo ponudbe sprejemale.



ALOJZIJ LUZNIK
na Vrhniki pri Ljubljani preskrbuje dobre harmonije

domačega in ameriškega sestava, glasovirje in pianino. 264 29

Daj se tudi na obroke! Na zahtevanje se pošilja cenik brezplačno.

Dolenjsko kletarsko društvo

v Novem Mestu

ima na prodaj fina, pristna, dolenjska bela in rudeča vina. 705 5-5

Oddaja jih v vsaki množini nad 56 litrov

Gimnazijski konvikt

samostana oo. benediktincev v Šent Pavlu.

V lepem, zdravem kraju Labodske doline na Koroškem.

Javna popolna gimnazija in zasebni pripravljavni tečaj. — Prospekte pošilja na zahtevanje vodstvo konvikta. 147 9-4

Služba hranilničnega uradnika

Mestna hranilnica v Novem mestu razpisuje s tem provizorično službo **brasilničnega uradnika** z začetno letno plačo 1000 krón, v slučaju posebne sposobnosti po dogovoru tudi več. — Po enoletnem službovanju in dokazanem vsposobljenju nastavi se definitivno s pravico na pokojnino.

Prednost imajo prosilci, ki so že službovali pri kaki hranilnici, ali pa so dovršili z dobrim uspehom višjo trgovsko šolo.

Lastnoročno pisane in s pričevali opremljene prošnje vložiti je do 15. junija t. l.

Ravnateljstvo.

718 3-2

Vzorci vina za poskušnjo, ceniki in natančnejša pojasnila dajejo se radije volje v skladišču na Starem trgu 15.



Na željo oziroma zahtevo dostavlja se naročeno vino franco na dom.

Otvoritev v soboto, 30. maja t. l., v Ljubljani, Stari trg št. 15.

Bratje Novakovič

lastniki vinogradov na otoku Braču in v markarskem primorju v Dalmaciji

uljudno naznanjajo sl. občinstvu stolnega mesta Ljubljane (10-3)

da so otvorili v soboto, dne 30. m. m.

Prvo uzorno skladišče dalmatinskih vin

v steklenicah in na debelo **v Ljubljani, na Starem trgu 15**

ter se uljudno priporočajo v izdatna naročila. — Na izbero imajo izključno pristna, izbrana vina lastnega pridelka po različni primerno nizki ceni.